

การศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำแบบรวมพลังของผู้บริหารโรงเรียน

A Study of the Components of Collaborative Leadership

Among School Administrators

วิษรุตน์ ศรีภูมิ¹

วันเพ็ญ นันทะศรี² และ พรเทพ เสถียรนพเก้า³

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร^{1,2,3}

Witsarut Sriphoom¹

Wanphen Nanthasri² and Pornthep Sathiannopkao³

Sakon Nakhon Rajabhat University^{1,2,3}

Corresponding Author, Email: witsarut.151515kae@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำแบบรวมพลังของผู้บริหารโรงเรียนแบบเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 การวิจัยดำเนินการ 3 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์เอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 แหล่ง โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (2) สังเคราะห์องค์ประกอบโดยใช้เกณฑ์ความถี่ตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป และ (3) ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสังเคราะห์เอกสาร และแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำแบบรวมพลังของผู้บริหารโรงเรียนแบบเรียนรวมประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) วิสัยทัศน์ร่วม (2) การสร้างสัมพันธภาพ (3) การตัดสินใจร่วม (4) ความไว้วางใจ และ (5) ความผูกพันต่อองค์กร โดยองค์ประกอบทั้งหมดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ($\bar{x} = 4.64$, S.D. = 0.16) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การตัดสินใจร่วมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.90$, S.D. = 0.31) รองลงมา ได้แก่ วิสัยทัศน์ร่วม ($\bar{x} = 4.88$, S.D. = 0.33) ความผูกพันต่อองค์กร ($\bar{x} = 4.85$, S.D. = 0.37) ความไว้วางใจ ($\bar{x} = 4.35$, S.D. = 0.59) และการสร้างสัมพันธภาพ ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = 0.66) ตามลำดับ ผลการวิจัยสะท้อนว่าองค์ประกอบทั้ง 5 ด้านเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาภาวะผู้นำแบบรวมพลัง ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการยกระดับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนแบบเรียนรวมและส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำแบบรวมพลัง; ผู้บริหารโรงเรียน; โรงเรียนแบบเรียนรวม; องค์ประกอบภาวะผู้นำ

* ได้รับบทความ: 27 ตุลาคม 2568; แก้ไขบทความ: 26 พฤศจิกายน 2568; ตอรับตีพิมพ์: 30 มิถุนายน 2569

Abstract

This research aimed to investigate the components of collaborative leadership among administrators of inclusive schools under the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 3. The study was conducted in three phases: (1) reviewing, analyzing, and synthesizing concepts, theories, and related studies from ten documentary sources through content analysis; (2) synthesizing the leadership components using a selection criterion of at least 50% frequency; and (3) evaluating the appropriateness of the synthesized components by five experts. The research instruments consisted of a document synthesis form and a five-point rating scale questionnaire. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The findings revealed that collaborative leadership among inclusive school administrators comprised five major components: (1) shared vision, (2) relationship building, (3) shared decision-making, (4) trust, and (5) organizational commitment. Overall, the appropriateness of the components was rated at a high to the highest level ($\bar{x} = 4.64$, S.D. = 0.16). Among the components, shared decision-making obtained the highest mean score ($\bar{x} = 4.90$, S.D. = 0.31), followed by shared vision ($\bar{x} = 4.88$, S.D. = 0.33), organizational commitment ($\bar{x} = 4.85$, S.D. = 0.37), trust ($\bar{x} = 4.35$, S.D. = 0.59), and relationship building ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = 0.66), respectively. The findings indicate that these five components constitute the essential foundation of collaborative leadership and can serve as a practical framework for enhancing administrative effectiveness and improving the quality of inclusive school management

Keywords: Collaborative Leadership; School Administrators; Inclusive Schools; Leadership Components

บทนำ

การจัดการศึกษาในปัจจุบันมุ่งส่งเสริมความเสมอภาคและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงตามศักยภาพและความต้องการจำเป็นเฉพาะบุคคล โดยเฉพาะการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมที่ให้ผู้เรียนที่มีความแตกต่างหลากหลายสามารถเรียนรู้ร่วมกันในสถานศึกษาเดียวกัน ภายใต้การสนับสนุนด้านหลักสูตร สภาพแวดล้อม บุคลากร และระบบบริหารจัดการที่เหมาะสม แนวคิดดังกล่าวสะท้อนหลักการสำคัญของการศึกษาเพื่อทุกคน ซึ่งให้ความสำคัญกับสิทธิ ความเท่าเทียม การมี

ส่วนร่วม และการลดข้อจำกัดในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา ดังนั้น โรงเรียนแบบเรียนรวมจึงมีได้มีหน้าที่เพียงจัดให้ผู้เรียนได้เข้าเรียนร่วมกันเท่านั้น แต่ยังต้องพัฒนาระบบการบริหารที่ตอบสนองต่อความแตกต่างของผู้เรียนและส่งเสริมให้ทุกคนสามารถพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ

การบริหารโรงเรียนแบบเรียนรวมมีความซับซ้อนกว่าการบริหารสถานศึกษาทั่วไป เนื่องจากผู้บริหารต้องประสานความร่วมมือจากครู บุคลากร ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันวางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหา และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละกลุ่ม ผู้บริหารจึงต้องมีความสามารถในการสร้างความเข้าใจร่วม กระจายอำนาจ เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วม และส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์กร หากขาดความร่วมมือและการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง อาจส่งผลให้การดำเนินงานของโรงเรียนแบบเรียนรวมไม่สามารถบรรลุเป้าหมายด้านคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษาได้

ภาวะผู้นำแบบรวมพลังเป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกันของบุคลากรในองค์กร โดยผู้นำมิได้ใช้อำนาจในการสั่งการเพียงฝ่ายเดียว แต่ทำหน้าที่สร้างเป้าหมายร่วม ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และสนับสนุนให้บุคลากรใช้ศักยภาพของตนเพื่อขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ลักษณะสำคัญของภาวะผู้นำดังกล่าว ได้แก่ การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม การตัดสินใจร่วม ความไว้วางใจ ความผูกพันต่อองค์กร และการสร้างสัมพันธภาพ ซึ่งช่วยให้บุคลากรเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของงาน มีความเต็มใจในการปฏิบัติงาน และสามารถประสานความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับโรงเรียนแบบเรียนรวม ภาวะผู้นำแบบรวมพลังมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความแตกต่างต้องอาศัยการบูรณาการความรู้ ประสบการณ์ และความรับผิดชอบจากหลายฝ่าย ผู้บริหารที่สามารถสร้างวิสัยทัศน์ร่วมและความไว้วางใจในองค์กรจะช่วยให้ครูและบุคลากรเข้าใจเป้าหมายของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมอย่างตรงกัน ขณะเดียวกัน การเปิดโอกาสให้มีการตัดสินใจร่วมและการสร้างสัมพันธภาพที่ดีจะช่วยลดความขัดแย้ง ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และทำให้การดำเนินงานมีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน นอกจากนี้ ความผูกพันต่อองค์กรยังเป็นแรงผลักดันให้บุคลากรทุ่มเทต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและร่วมกันรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ของสถานศึกษา

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาแนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า นักวิชาการได้เสนอองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบรวมพลังไว้อย่างหลากหลาย ทั้งในด้านวิสัยทัศน์ร่วม ความไว้วางใจ การตัดสินใจร่วม ความผูกพัน การสร้างสัมพันธภาพ การจัดการความขัดแย้ง และการบริหารความเสี่ยง ความหลากหลายดังกล่าวทำให้ยังไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจนว่าองค์ประกอบใดมีความสำคัญและเหมาะสมต่อบริบทของผู้บริหารโรงเรียนแบบเรียนรวม โดยเฉพาะโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ซึ่งมีบริบทด้านผู้เรียน บุคลากร และการบริหารจัดการแตกต่างจากพื้นที่อื่น

การสังเคราะห์องค์ประกอบจากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องและการประเมินความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จึงมีความจำเป็น เพื่อให้ได้กรอบองค์ประกอบที่มีความชัดเจนและเหมาะสมต่อการนำไปใช้จริง

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำแบบรวมพลังของผู้บริหารโรงเรียน แบบเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยสังเคราะห์องค์ประกอบ จากเอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำองค์ประกอบที่ได้ไปประเมินความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาในการกำหนดแนวทาง พัฒนาผู้บริหาร เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของบุคลากร และยกระดับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน แบบเรียนรวมให้สามารถตอบสนองต่อความแตกต่างของผู้เรียนและพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำแบบรวมพลังของผู้บริหารโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยบูรณาการการวิจัยเชิงคุณภาพในลักษณะการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ร่วมกับการวิจัยเชิงปริมาณในรูปแบบ การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Expert Evaluation) เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำแบบรวมพลังของ ผู้บริหารโรงเรียนแบบเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยแบ่ง การดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำแบบรวมพลัง

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำแบบรวมพลัง จำนวน 10 แหล่ง ซึ่งคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยพิจารณาจากความสอดคล้องกับ ประเด็นการวิจัย ความน่าเชื่อถือ และการได้รับการยอมรับทางวิชาการ ทั้งจากแหล่งข้อมูลในประเทศและ ต่างประเทศ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสังเคราะห์เอกสาร (Document Synthesis Form) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อใช้บันทึกองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ และสาระสำคัญที่ปรากฏในเอกสารและงานวิจัยแต่ละแหล่ง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา

(Content Analysis) เพื่อจำแนกองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำแบบรวมพลัง พร้อมทั้งจัดทำตารางสังเคราะห์ความถี่ของการปรากฏในแต่ละแหล่งข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ร่วมกับการแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) เพื่อพิจารณาความสอดคล้องขององค์ประกอบในแต่ละแหล่งข้อมูล

ขั้นตอนที่ 2 การสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำแบบรวมพลัง

ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์จากขั้นตอนที่ 1 มาสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำแบบรวมพลัง โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกองค์ประกอบที่มีความถี่ของการปรากฏตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป จึงถือเป็นองค์ประกอบหลักของภาวะผู้นำแบบรวมพลังของผู้บริหารโรงเรียนแบบเรียนรวม พร้อมทั้งจัดทำคำอธิบายและตัวบ่งชี้ของแต่ละองค์ประกอบ

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และนักวิชาการที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับภาวะผู้นำและการบริหารสถานศึกษา โดยทุกคนมีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบภาวะผู้นำแบบรวมพลัง ลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ครอบคลุมองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่ได้จากการสังเคราะห์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยประสานผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขอความร่วมมือในการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ จากนั้นรวบรวมแบบประเมิน ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล และนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) พร้อมแปลผลตามเกณฑ์มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยกำหนดให้องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 คะแนนขึ้นไป ถือว่ามีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้เป็้องค์ประกอบภาวะผู้นำแบบรวมพลังของผู้บริหารโรงเรียนแบบเรียนรวมได้

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยนำเสนอตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำแบบรวมพลังของผู้บริหารโรงเรียนแบบเรียนรวม

ผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 แหล่ง โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและการแจกแจงความถี่ขององค์ประกอบที่ปรากฏในแต่ละแหล่งข้อมูล ผลการสังเคราะห์พบว่า ภาวะผู้นำแบบรวมพลังของผู้บริหารโรงเรียนแบบเรียนรวมประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ วิสัยทัศน์ร่วม การสร้างสัมพันธ์ภาพ การตัดสินใจร่วม ความไว้วางใจ และความผูกพันต่อองค์กร ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำแบบรวมพลังของผู้บริหารโรงเรียนแบบเรียนรวม

องค์ประกอบ	ความถี่	ร้อยละ
1. วิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision)	10	100.00
2. การสร้างสัมพันธ์ภาพ (Relationship Building)	10	100.00
3. การตัดสินใจร่วม (Shared Decision Making)	10	100.00
4. ความไว้วางใจ (Trust)	8	80.00
5. ความผูกพันต่อองค์กร (Organizational Commitment)	7	70.00

จากตารางที่ 1 พบว่า องค์ประกอบทั้ง 5 ด้านมีความถี่ของการปรากฏตั้งแต่ร้อยละ 70.00 - 100.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จึงสามารถสรุปได้ว่าองค์ประกอบทั้ง 5 ด้านเป็นองค์ประกอบหลักของภาวะผู้นำแบบรวมพลังของผู้บริหารโรงเรียนแบบเรียนรวม ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ร่วม การสร้างสัมพันธ์ภาพ การตัดสินใจร่วม ความไว้วางใจ และความผูกพันต่อองค์กร

2. ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบภาวะผู้นำแบบรวมพลังของผู้บริหารโรงเรียนแบบเรียนรวม

ผู้วิจัยนำองค์ประกอบที่ได้จากการสังเคราะห์ไปประเมินความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ผลการประเมินปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบภาวะผู้นำแบบรวมพลังของผู้บริหารโรงเรียนแบบเรียนรวม

องค์ประกอบ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
วิสัยทัศน์ร่วม	4.88	0.33	มากที่สุด
การสร้างสัมพันธ์ภาพ	4.24	0.66	มาก
การตัดสินใจร่วม	4.90	0.31	มากที่สุด
ความไว้วางใจ	4.35	0.59	มาก
ความผูกพันต่อองค์กร	4.85	0.37	มากที่สุด
รวม	4.64	0.16	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบภาวะผู้นำแบบรวมพลังโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x} = 4.64$, S.D. = 0.16) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า การตัดสินใจร่วม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.90$, S.D. = 0.31) รองลงมา ได้แก่ วิสัยทัศน์ร่วม ($\bar{x} = 4.88$, S.D. = 0.33) ความผูกพันต่อองค์กร ($\bar{x} = 4.85$, S.D. = 0.37) ความไว้วางใจ ($\bar{x} = 4.35$, S.D. = 0.59) และ การสร้างสัมพันธ์ภาพ ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = 0.66) ตามลำดับ โดยทุกองค์ประกอบได้รับการประเมินว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถอภิปรายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. การศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำแบบรวมพลังของผู้บริหารโรงเรียนแบบเรียนรวม

ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำแบบรวมพลังของผู้บริหารโรงเรียนแบบเรียนรวมประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ วิสัยทัศน์ร่วม การสร้างสัมพันธ์ภาพ การตัดสินใจร่วม ความไว้วางใจ และความผูกพันต่อองค์กร แสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำแบบรวมพลังมิได้เป็นเพียงคุณลักษณะเฉพาะของผู้บริหาร แต่เป็นกระบวนการบริหารที่มุ่งสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายในการกำหนดทิศทางการดำเนินงาน และแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ทั้งนี้ เนื่องจากโรงเรียนแบบเรียนรวมมีความหลากหลายของผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การบริหารงานจึงต้องอาศัยการประสานความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการตัดสินใจร่วม เพื่อให้การจัดการศึกษาสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนทุกกลุ่มได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของ Spillane (2006) ที่อธิบายว่าภาวะผู้นำเป็นกระบวนการที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้นำ ผู้ร่วมงาน และบริบทขององค์กร มิใช่บทบาทของบุคคลเพียงคนเดียว อีกทั้งสอดคล้องกับ Lambert (2002) ที่เสนอว่าโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องสร้างภาวะผู้นำร่วม โดยเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ การตัดสินใจ และการพัฒนาสถานศึกษา นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Harris (2014) ซึ่งพบว่าการกระจายภาวะผู้นำและการสร้างความร่วมมือภายในองค์กรช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน และยกระดับคุณภาพของสถานศึกษา

เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า วิสัยทัศน์ร่วม เป็นรากฐานสำคัญของภาวะผู้นำแบบรวมพลัง เพราะช่วยให้บุคลากรมีเป้าหมายและทิศทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกัน ขณะที่การสร้างสัมพันธ์ภาพ ส่งเสริมบรรยากาศแห่งความร่วมมือและการสื่อสารที่ดีภายในองค์กร ส่วนการตัดสินใจร่วม ช่วยให้บุคลากรเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของงานและมีความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงาน ขณะที่ความไว้วางใจ เป็นปัจจัยที่สร้างความเชื่อมั่นระหว่างผู้บริหารและบุคลากร ส่งผลให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างเปิดเผยและจริงใจ และ ความผูกพันต่อองค์กร เป็นแรงจูงใจสำคัญที่ทำให้บุคลากรพร้อมทุ่มเทและร่วมกันพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

2. การประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบภาวะผู้นำแบบรวมพลังของผู้บริหารโรงเรียนแบบเรียนรวม

ผลการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า องค์ประกอบทั้ง 5 ด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.64 แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบที่ได้จากการสังเคราะห์มีความครอบคลุม สอดคล้องกับแนวคิดทางวิชาการ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารโรงเรียนแบบเรียนรวมได้ ทั้งนี้ เนื่องจากองค์ประกอบดังกล่าวได้มาจากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ ก่อนนำไปตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา จึงทำให้ผลการประเมินอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Bush (2020) ที่เสนอว่าการพัฒนารูปแบบหรือองค์ประกอบทางการบริหารควรผ่านการสังเคราะห์จากองค์ความรู้ที่หลากหลายและได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้จริง เพื่อให้เกิดความตรงเชิงเนื้อหาและสามารถประยุกต์ใช้ได้บริบทของสถานศึกษา นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Leithwood และ Louis (2012) ที่พบว่าการสร้างความร่วมมือ ความไว้วางใจ และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดควรนำองค์ประกอบภาวะผู้นำแบบรวมพลังทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่ วิสัยทัศน์ร่วม การสร้างสัมพันธภาพ การตัดสินใจร่วม ความไว้วางใจ และความผูกพันต่อองค์กร ไปใช้เป็นกรอบในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนแบบเรียนรวม เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ครู บุคลากร ผู้ปกครอง และเครือข่ายที่เกี่ยวข้องร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ วางแผนและตัดสินใจในการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อสร้างความเป็นเจ้าของร่วมและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมอย่างยั่งยืน

1.3 สถาบันผลิตและพัฒนาผู้บริหารทางการศึกษาควรนำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ฝึกอบรม และสร้างเครื่องมือประเมินภาวะผู้นำแบบรวมพลัง เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้บริหารให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนแบบเรียนรวม

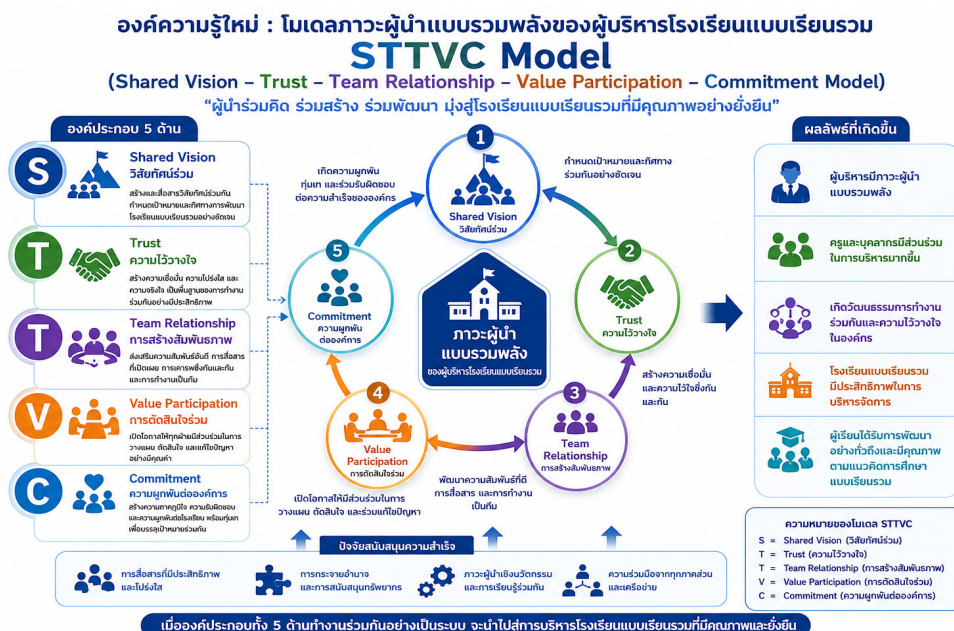
2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการพัฒนาและตรวจสอบโมเดลภาวะผู้นำแบบรวมพลังของผู้บริหารโรงเรียนแบบเรียนรวม โดยใช้ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) เพื่อยืนยันความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่สังเคราะห์ได้

2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์หรืออิทธิพลของภาวะผู้นำแบบรวมพลังที่มีต่อผลลัพธ์ทางการบริหาร เช่น ประสิทธิภาพของโรงเรียน คุณภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สมรรถนะของครู ความพึงพอใจของผู้ปกครอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เพื่อสร้างหลักฐานเชิงประจักษ์ในการนำองค์ประกอบไปใช้

2.3 ควรขยายการศึกษาไปยังโรงเรียนในสังกัดอื่นหรือพื้นที่ที่มีบริบทแตกต่างกัน เช่น โรงเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนเอกชน หรือโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งศึกษาปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม หรือภาวะผู้นำเชิงเปลี่ยนแปลงที่อาจส่งต่อการพัฒนาภาวะผู้นำแบบรวมพลัง เพื่อเปรียบเทียบและยืนยันความสามารถในการประยุกต์ใช้ผลการวิจัยในบริบทที่หลากหลาย

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่อธิบายภาวะผู้นำแบบรวมพลังของผู้บริหารโรงเรียนแบบเรียนรวม ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ได้แก่ วิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) ความไว้วางใจ (Trust) การสร้างสัมพันธ์ภาพ (Team Relationship) การตัดสินใจร่วม (Value Participation) และ ความผูกพันต่อองค์กร (Commitment) โดยองค์ประกอบทั้งห้าด้านทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบรวมพลังนำไปสู่การบริหารโรงเรียนแบบเรียนรวมที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรสร้างวัฒนธรรมแห่งความร่วมมือ และยกระดับคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนอย่างทั่วถึงและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551. (2551, 5 กุมภาพันธ์). ราชกิจจานุเบกษา, 125(28ก), 1-13.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). แนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579. กระทรวงศึกษาธิการ.
- Bush, T. (2020). Theories of Educational Leadership and Management. (5th ed.). Sage Publications.
- Harris, A. (2014). Distributed School Leadership: Developing Tomorrow's Leaders. Routledge.
- Harris, A., & Spillane, J. (2008). Distributed leadership through the looking glass. Management in Education, 22(1), 31-34. <https://doi.org/10.1177/0892020607085623>
- Lambert, L. (2002). A framework for shared leadership. Educational Leadership, 59(8), 37-40.
- Lambert, L. (2003). Leadership Capacity for Lasting School Improvement. Association for Supervision and Curriculum Development.
- Leithwood, K., Harris, A., & Hopkins, D. (2020). Seven strong claims about successful school leadership revisited. School Leadership & Management, 40(1), 5-22. <https://doi.org/10.1080/13632434.2019.1596077>

- Spillane, J. P. (2005). Distributed leadership. *The Educational Forum*, 69(2), 143–150.
<https://doi.org/10.1080/00131720508984678>
- Spillane, J. P. (2006). *Distributed Leadership*. Jossey-Bass.
- UNESCO. (2020). *Global Education Monitoring Report 2020: Inclusion and Education – All Means All*. UNESCO.
- United Nations. (2006). *Convention on the Rights of Persons with Disabilities*. United Nations.